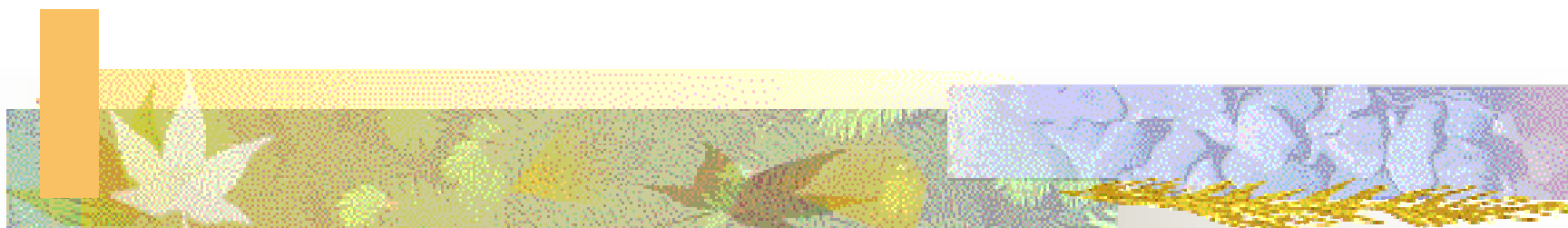


Vides prasības augkopībā



Ilze Skudra

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs

ilze.skudra@llkc.lv



Labas saimniekošanas prakses nosacījumu jomas

- Vides aizsardzība;
- Dabas aizsardzība;
- Lauku ainavas saglabāšana.



Vides aizsardzības joma paredz (1):

- Lauksaimniecības radītā piesārņojuma ar augu barības elementiem, kā arī AAL virszemes noteces samazināšanu;
- AAL pareizu lietošanu un AAL atlieku nonākšanas apkārtējā vidē samazināšanu;
- lauksaimnieciskās darbības izraisītā nitrātu piesārņojuma samazināšanu, it īpaši jutīgajās teritorijās;



Vides aizsardzības joma paredz (2):

- Lauksaimniecības radītā piesārņojuma ar augu barības elementiem un notekūdeņu dūņām esošām kaitīgajām vielām samazināšanu;
- ievērot aizsargjoslu likumu, veicot jebkāda veida saimniecisko darbību virszemes ūdens objektu tuvumā.



Dabas aizsardzības joma paredz:

- Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju (ĪADT) apsaimniekošanas nosacījumus;
- dabas aizsardzību visā Latvijas teritorijā;
- ugunsdrošības veicināšanu un ugunsgrēku ierobežošanu zālājos.

Lauku ainavas saglabāšanas joma paredz (1):

- LIZ pasargāšanu no aizaugšanas un no citiem procesiem, kas pasliktina zemes kultūrtehnisko stāvokli. LIZ jāuztur savā atbildībā esošā meliorācijas sistēma, nodrošinot zemes mitruma režīma regulēšanu.
- Apsētā un/vai apstādītā aramzemē, kurā tiek audzēti kultūraugi, kā arī sēti zālāji zemes auglības uzturēšanas nolūkā, augi vai augu atliekas un rugāji jāiestrādā augsnē.

Lauku ainavas saglabāšanas joma paredz (2):

- Pļavu un ganību izmantošanu lopbarības iegūšanai vai dzīvnieku ganīšanai. Tās tiek noganītas un vēlākais līdz attiecīgā gada 1.augustam (kultivētās pļavas un ganības līdz 10.jūlijam, bioloģiski vērtīgos zālājus un buferjoslas no 10.jūlija līdz 10.septembrim) vismaz vienu reizi nolpļautas un zāle novākta.

Vides aizsardzības joma

Augu aizsardzības likums

reglamentē darbību augu aizsardzības jomā, lai nepieļautu kaitīgo organismu ieviešanu, ieviešanos un izplatīšanos valsts teritorijā, augu aizsardzības līdzekļu nelabvēlīgu ietekmi uz cilvēku veselību, dzīvniekiem un vidi, pesticīdu uzkrāšanos saražotajā produkcijā, augsnē un ūdenī virs pieļautajām normām.

Augu aizsardzības līdzekļu izplatīšanas, glabāšanas un lietošanas noteikumi

nosaka AAL izplatīšanu, glabāšanu un lietošanu, kritērijus tirdzniecības vietām, personu pienākumus un tiesības, AAL aprites kārtību un kontroli.

1. 1. Personām, kas vēlas iegādāties un lietot

1. un 2. klases augu aizsardzības līdzekļus, ir jābūt Valsts augu aizsardzības dienesta izsniegtai *apliecībai* par augu aizsardzības jautājumos apgūto nepieciešamo minimālo zināšanu apjomu.

- AAL lietotāja apliecība ir derīga 5 gadus,
- lai apliecību pagarinātu, divus mēnešus pirms derīguma termiņa beigām jāiesniedz dienestā iesniegums.

2. Augu aizsardzības līdzekļus uzglabā oriģinālajā iepakojumā, aizslēdzamās, bērniem un dzīvniekiem nepieejamās vietās, atsevišķi no pārtikas produktiem un lopbarības.

3. Augu aizsardzības līdzekļus drīkst lietot:

- To kultūraugu aizsardzībai un tikai pret tiem kaitīgajiem organismiem, kas norādīti to marķējumā,
- Ievērojot : -norādītās devas,
 - kultūrauga vai kaitīgā organisma attīstības stadiju,
 - apstrāžu skaitu sezonā,
 - nogaidīšanas laiku no pēdējās apstrādes līdz ražas novākšanai,
 - ierobežojumus attiecībā uz cilvēku un dzīvnieku veselības un vides aizsardzību.

4. Augu aizsardzības līdzekļu lietošanas uzskaites žurnālā norāda :

- apstrādāto platību,
- apstrādes datumu,
- lietotā AAL nosaukumu un devu.

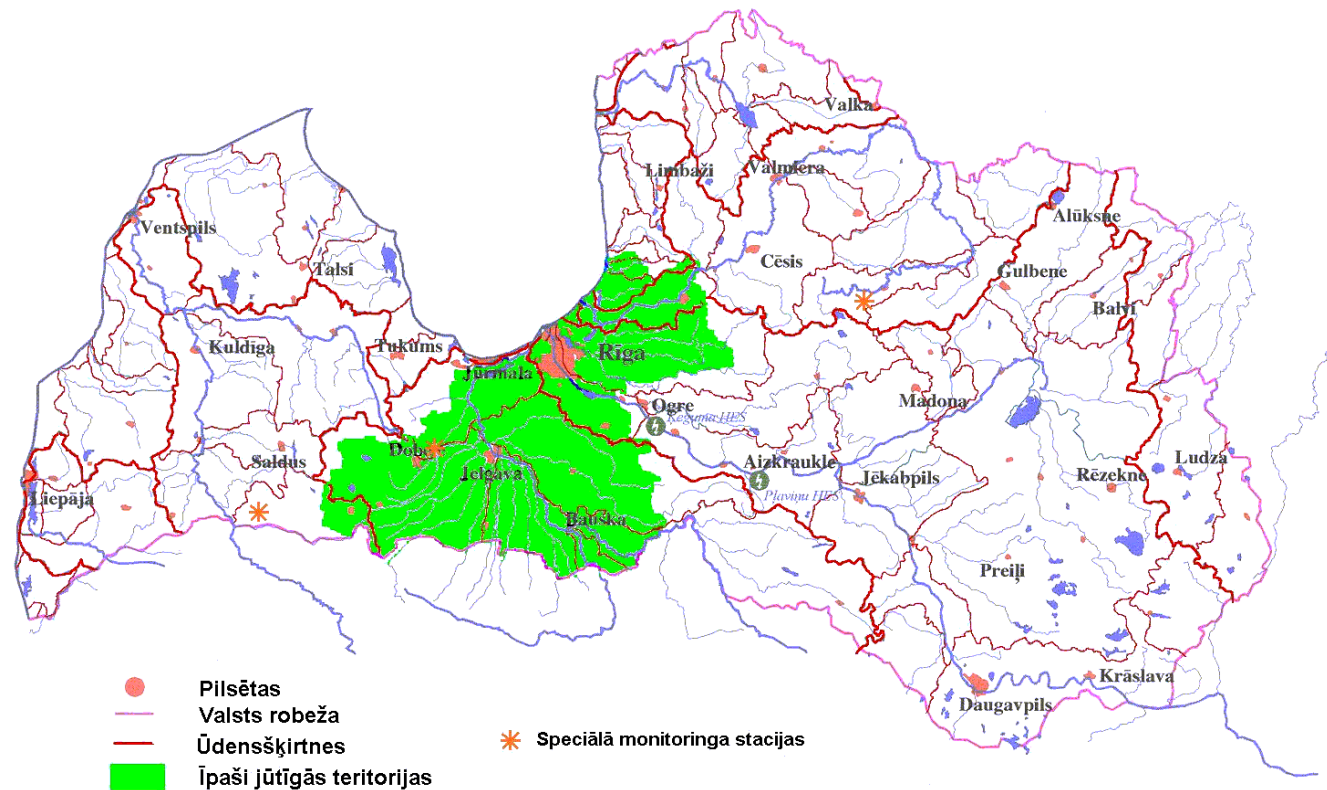
5. Lietot drīkst tikai AAL reģistrā iekļautos augu aizsardzības līdzekļus.

Latvijas republikā reģistrēto AAL saraksts tiek papildināts reizi gadā.

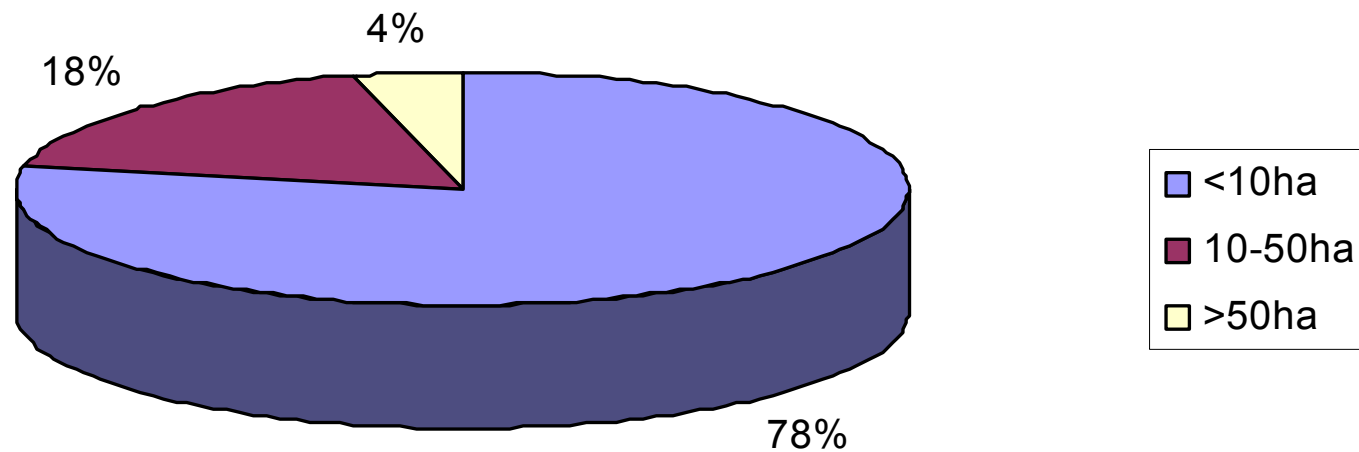
Piesārņojuma ar nitrātiem samazināšana

1. Nitrātu Direktīva (91/676/EEC)
2. MK noteikumi Nr.531 par ūdens un augsnes aizsardzību no lauksaimnieciskas darbības izraisītā piesārņojuma ar nitrātiem.
3. Labas Lauksaimniecības prakses nosacījumi. Praktisku padomu, rekomendāciju un likumu apkopojums, kas aptver galvenās lauksaimnieciskās darbības sfēras un izpildāmi pēc brīvprātības principa.
4. Ministru kabineta 2004. gada 18.marta rīkojums Nr.163. Rīcības programma.

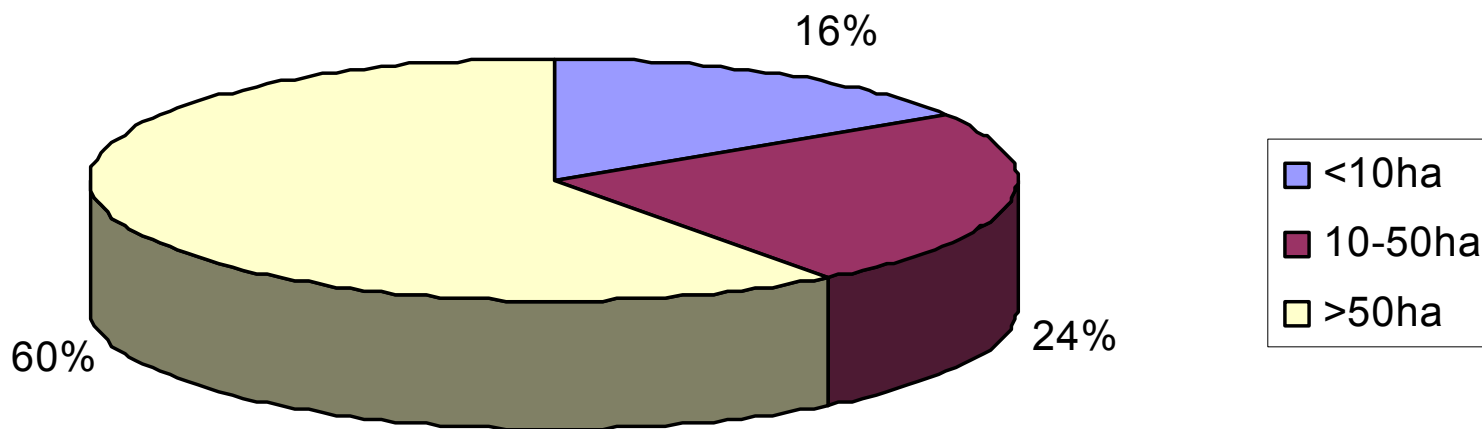
Īpaši jutīgās teritorijas



Saimniecību skaits ar kopējo lauksaimniecībā izmantojamo zemi



Dažāda lieluma saimniecību kopējās platības



Minerālmēslu lietošana

- mēslošanā izmantot tikai valsts uzraudzībā un kontrolē esošos mēslošanas līdzekļus, kuri atbilst normatīvo aktu prasībām par mēslošanas līdzekļu apriti;
- minerālmēslus vietās, kur gruntsūdens līmenis paceļas līdz zemes virspusei, lietot tikai pēc gruntsūdens līmeņa krišanās un lauka apžūšanas;
- ja saimniecībā netiek veikts augu barības elementu bilances aprēķins, tad minerālmēslus, kur nav iestrādāti organiskie mēsli, kultūraugiem lieto, nepārsniedzot maksimāli pieļaujamās slāpekļa minerālmēslu normas;

Mēslošanas plānošana un augu maiņa

- Mēslošanas plānu, kurš pamatots ar augsnes agroķīmiskās izpētes datiem, sagatavot visās saimniecībās, kurās mēslošanas līdzekļus lieto 20 ha un lielākā platībā, bet augļu un dārzeņu saimniecībās – 3ha un lielākā platībā
- Mēslošanas plānu saimniecībās sagatavot vienam gadam
- Saimniecībās sagatavo lauka vēsturi un augu maiņas plānu;

Aizsargjoslas ap virszemes ūdens objektiem

- *Aizsargjoslu likums (pieņemts 05.02.1997.)* nosaka saimnieciskās darbības ierobežojumus aizsargjoslās ap ūdenstilpnēm, ūdenstecēm un mākslīgiem ūdensobjektiem, lai samazinātu piesārņojuma negatīvo ietekmi, novērstu erozijas procesu attīstību un saglabātu apvidum raksturīgo ainavu.

Minimālie aizsargjoslu platumi lauku apvidos:

- Lielupei un Ventai – ne mazāk kā 300 m plata josla katrā krastā,
- Pārējām vairāk par 100 km garām upēm – ne mazāk kā 300 m plata josla katrā krastā,
- 25- 100 km garām upēm - ne mazāk kā 100 m plata josla,
- 10 –25 km garām upēm - ne mazāk kā 50 m plata josla,
- 25 – 100 ha lieliem ezeriem – ne mazāk kā 100 m plata josla,
- 10 – 25 ha lieliem ezeriem – ne mazāk kā 50 m plata josla,

Minimālie aizsargjoslu platumi lauku apvidos:

- ūdenstilpnei vai ūdenstecei ar izteiktu palienu – ne mazāk kā visas palienes platumā (neatkarīgi no iepriekš noteiktā joslas platuma).

Aizsargjoslas platumu nosaka, ņemot vērā gada vidējo ūdens līmeni, bet, ja ir skaidri izteikts pamatkrasts, - no tā augšējās krants.

Sīkāka informācija par Latvijas upju garumu:

www.likumi.lv

MK noteikumi Nr.155 Par ūdens lietošanas atļaujām (2.pielikums) – 22.04.1997.

Šajās aizsargjoslās **10 metrus platā joslā** aizliegts:

1. Celt un izvietot jebkādas ēkas un būves, tai skaitā nožogojumus(izņemot ūdens ņemšanas/regulēšanas ietaises, hidrotehniskās, krastu stiprināšanas, tiltu būves),
2. **Lietot mēslošanas līdzekļus un ķīmiskos augu aizsardzības līdzekļus,**
3. Ierīkot meliorācijas būves bez saskaņošanas,
4. Veikt galveno cirti (izņemot ārkārtas situācijas),
5. Iegūt un izmantot derīgos izrakteņus,
6. **Mazgāt mehāniskos transportlīdzekļus un lauksaimniecības tehniku.**

Aizsargjoslas **visā platumā** aizliegts :

1. Izvietot būves lopbarības glabāšanai (izņemot siena šķūņus), minerālmēslu, augu aizsardzības līdzekļu, degvielas, eļļas, bīstamo ķīmisko vielu, kokmateriālu, kā arī bīstamas ķīmiskas vielas vai produktus saturošu materiālu glabātavas,
2. Ierīkot atkritumu apglabāšanas poligonus vai izgāztuves,
3. Veikt 50 m platā joslā kailcirtes (izņemot ārkārtas situāciju seku likvidēšanai, kā arī palieņu pļavu atjaunošanai un apsaimniekošanai.)



Dabas aizsardzības joma

- *Likums par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām*
- ĪADT - ģeogrāfiski noteiktas platības, kas atrodas īpašā valsts aizsardzībā, lai aizsargātu un saglabātu dabas daudzveidību



Aizsargājamās dabas teritorijās aizliegts:

- Ierīkot jaunus atkritumu poligonus un izgāztuves;
- veikt darbības, kas izraisa pazemes ūdeņu, gruntsūdeņu un virszemes ūdeņu līmeņa maiņu;
- veikt arheoloģiskās izpētes darbus;
- izsniegt zemes dzīļu izmantošanas licenci bez atļaujas.



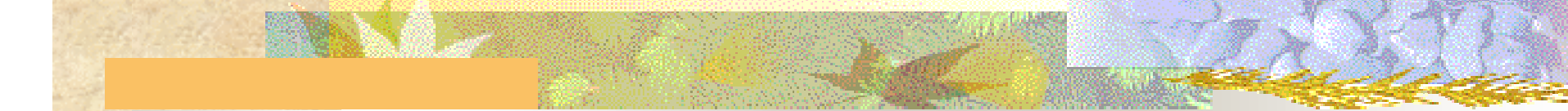
Bioloģiskās daudzveidības un ainavas aizsardzības uzturēšana:

- Jānodrošina zemes lietošanas daudzveidība saimniecībā;
- jā saglabā savvaļas sugu dzīves vide;
- jānodrošina sugu un biotopu aizsardzība;
- jā saglabā un jā uztur vēsturiskais un kultūras mantojums

*Sugu un biotopu aizsardzības likums;
Ministru kabineta noteikumi Nr.82
“Ugunsdrošības noteikumi”*

1. Attiecībā uz īpaši aizsargājamo sugu dzīvniekiem, t.sk.putniem, visās to attīstības stadijās aizliegta apzināta traucēšana (īpaši vairošanās, mazuļu augšanas, spalvu mešanas, ziemas guļas un migrācijas laikā) un dzīvotņu postīšana (BDUZ, AIVAN, ĪDAT),

Plavas un sējumi jāpļauj dabai draudzīgā veidā – no lauka vidus uz malām, no klajuma puses uz mežu, grāvi u.tml.

- 
2. Grāvju un krūmu tīrīšanu nedrīkst veikt putnu ligzdošanas periodā (maijā – jūlijā).
 3. Zemes īpašniekam jānodrošina, lai viņa teritorijā nenotiktu kūlas dedzināšana.

Teritorija jāattīra no degtspējīgiem atkritumiem, ap ēkām 10 metrus platu joslu attīra no sausās zāles un nenovākto kultūraugu atliekām. Zemes īpašnieks veic nepieciešamos pasākumus, lai nenotiktu kūlas dedzināšana.



Lauku ainavas saglabāšanas joma

- Pļavu un ganību izmantošana lopbarības iegūšanai un lopu ganīšanai;
- dabisko pļavu apsaimniekošanas pasākumi:
 - ◆ *vēlā pļauja un atāla noganīšana;*
 - ◆ *nav pieļaujams minerālo mēslošanas līdzekļu pielietojums*



Meliorācijas likums (pieņemts 20.11.2003.)

Mērķis – nodrošināt meliorācijas sistēmu būvniecību, ekspluatāciju, uzturēšanu un pārvaldi, veicināt dabas resursu ilgtspējīgu apsaimniekošanu.

Ministru kabineta noteikumi Nr. 272

“Meliorācijas sistēmu ekspluatācijas un uzturēšanas noteikumi”

Meliorācijas sistēmas kopšanas pasākumi (1):

1. Ūdensnoteku, novadgrāvju, kontūrgrāvju un susinātājgrāvju atbrīvošana no sadzīves atkritumiem, zāles, atvasēm, krūmiem, kokiem un piesērējuma vai šķēršļiem, kas traucē brīvu ūdens kustību vai rada uzstādinājumu. Nostiprinājuma labošana. Nogāžu apaudzēšana ar zālāju un regulāra tā applaušana. Virszemes ūdens notekreņu labošana.
2. Drenāžas lokālo bojājumu labošana,
3. Izteku un drenāžas aku atbrīvošana no piesērējuma un labošana.
4. Drenāžas aku noseģšana ar vākiem,



Meliorācijas sistēmas kopšanas pasākumi (2):

5. Virszemes ūdens uztvērēju un filtru sakārtošana ūdens uztveršanai,
6. Virszemes ūdens noteces vagu atjaunošana,
7. Bojāto caurteku galu nostiprinājumu labošana un atbrīvošana no piesērējuma.



Lauksaimniecisko dzīvnieku reģistrēšana

- Sniedz informāciju aprēķiniem, kas saistīti ar l/s produktu ražošanu, kvotu sistēmām;
- kontrolē dzīvnieku veselību;
- sniedz iespēju izveidot veiksmīgu šķirnes dzīvnieku selekciju.

Paldies par uzmanību!

